

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

13.04.2022. Nr. 1.7-2/345

Uz 18.03.2022 Nr.

Cēsu novada pašvaldībai

Par SIA "Cēsu klīnika"

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi Cēsu novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) iesniegumu, kurā lūgts sniegt KP atzinumu par līdzdalības izvērtējumu (turpmāk – Izvērtējums) Pašvaldības kapitālsabiedrībā SIA "Cēsu klīnika".

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Ņemot vērā, ka Pašvaldība ir veikusi VPIL 88. panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, kā arī ir saņemts biedrības "Latvijas slimnīcu biedrība" viedoklis, tad KP sniegs atzinumu par Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra datiem 100 % SIA "Cēsu klīnika" kapitāldaļu pieder Pašvaldībai¹.

SIA "Cēsu Klīnika" ir III līmeņa (daudzprofilu neatliekamās medicīniskas palīdzības) ārstniecības iestāde, kas nodrošina diennakts neatliekamo medicīnisko palīdzību Cēsu plānošanas vienības iedzīvotājiem, kā arī citu Vidzemes un Pierīgas reģionu iedzīvotājiem. SIA "Cēsu Klīnika" nodrošina sekundāro stacionāro aprūpi, t.sk., hronisko pacientu aprūpes programmā un īslaicīgajā plānveida ķirurģijā, veic plaša spektra diagnostiskos izmeklējumus, sniedz veselības aprūpes pakalpojumus ķirurģisko profilu, rehabilitācijas, psihiatrijas un iekšējgo slimību dienas stacionārā, nodrošina speciālistu ambulatorās konsultācijas un ārstniecību 37 specialitātēs un medicīnisko mājas aprūpi. Tāpat tā nodrošina arī īslaicīgās sociālās aprūpes maksas pakalpojumu diennakts stacionārā un medicīnas tehnisko palīgīdzekļu nomu.

Arī biedrība "Latvijas slimnīcu biedrība" norādījusi, ka SIA "Cēsu klīnika" ir vienīgā daudzprofilu neatliekamā medicīniskā palīdzības slimnīca Cēsu novada apkalpes (plānošanas vienībā) un otrs lielākais daudzprofilu stacionārais palīdzības sniedzējs Vidzemē.

¹ Pieejams <https://info.ur.gov.lv/?#/legal-entity/44103057729>

Atbilstoši Cēsu novada domes 27.08.2020 lēmumam Nr. 229 "Par līguma slēgšanu ar SIA "Cēsu klīnika" par veselības aprūpes pakalpojuma sniegšanu", Pašvaldībai ar SIA "Cēsu klīnika" līdz 27.08.2030. ir noslēgts līgums, uzdodot tai nodrošināt noteiktajā veselības aprūpes pieejamības nodrošināšanas un iedzīvotāju veselīga dzīvesveida veicināšanas funkcijā ietilpstošo pārvaldes uzdevumu izpildi līgumā noteiktajā kārtībā un apjomā.

Tāpat Izvērtējumā norādīts, ka SIA "Cēsu klīnika" 2018. gadā ir noslēgusi sadarbības līgumus ar SIA "Vidzemes slimnīca", kas paredz sadarbības uzlabošanu ar mērķi paaugstināt kvalitāti un veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību Vidzemes reģiona iedzīvotājiem. Līgumi papildus veicina vairāku ar veselības aprūpi saistītu jautājumu efektīvāku risināšanu, tai skaitā, personālrесursu un medicīnas tehnoloģiju optimālāku izmantošanu.

SIA "Cēsu klīnika" ir vienīgais veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējs tuvāk novada iedzīvotājiem, kas nodrošina diennakts neatliekamo medicīnisko un stacionāro palīdzību. Tā apkalpo savā teritorijā esošos iedzīvotājus, jo saskaņā Nacionālā veselības dienesta datiem (turpmāk – NVD), 86 % no hospitalizētajiem SIA "Cēsu klīnika" ir no slimnīcas apkalpes teritorijas, bet kopā 92 % no ārstētiem pacientiem ir no Vidzemes reģiona. Tas nozīmē, ka hospitalizēto pacientu kustība (procentuālā) nav izteikta.

SIA "Cēsu klīnika" ik gadu pēc neatliekamās medicīniskās palīdzības un uzņemšanas nodaļā pēc medicīniskās palīdzības vērsas ap 12 000 pacientu, no kuriem 3 500 turpina ārstēties diennakts stacionārā. No stacionārā ārstētiem pacientiem 71 % bija Cēsu plānošanas vienības iedzīvotāji, 29 % no pārējiem Vidzemes un Latvijas novadiem. Ambulatorajā daļā vidēji tiek sniegtas 48 500 konsultācijas un 43 000 ambulatori diagnostiskie izmeklējumi.

Pašvaldība norāda, ka SIA "Cēsu klīnika" papilddarbība (piemēram, citur neklasificēti profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, pētījumu un eksperimentālo izstrāžu veikšana u.c.) veido 5 % kopējiem ieņēmumiem. Tā ir cieši saistīta ar tās pamatdarbību, nodrošina efektīvāku resursu izlietošanu un nodrošina vai pat uzlabo pamatpakalpojuma kvalitāti, piemēram, ārstu – rezidentu prakse (veido vairāk nekā 50 % no papilddarbības ieņēmumiem), tai nav būtiska ietekme uz tirgu. Turklāt tā tiek finansēta no pašu līdzekļiem.

Savukārt, veicot publiskos iepirkumus, SIA "Cēsu klīnika" ēdināšanas pakalpojumus, pasažieru transporta pārvadājumus un laboratoriju pakalpojumus ir nodevusi privātajiem tirgus dalībniekiem.

Pašvaldības ieskatā, SIA "Cēsu klīnika" komercdarbība uzskatāma par atbilstošu VPIL 88. panta pirmās daļas 1., 2. un 3. punktam un būtu jā saglabā visi tās sniegtie pakalpojumi.

Pašvaldība ir secinājusi, ka tās līdzdalība SIA "Cēsu klīnika" nerada šķēršļus privātais uzņēmējdarbības attīstībai. Attiecībā uz kapitālsabiedrības konkurentiem, Izvērtējumā vispārīgi norādīts, ka privātais sektors Cēsīs sekmīgi nodrošina atsevišķu rentablo veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu. Piemēram, SIA "Cēsu bērnu un pusaudžu reproduktīvās veselības centrs" darbība.

Cēsu klīnikas apkalpes teritorijā 2021. gadā darbojas 33 ģimenes ārstu prakses, kas nodrošina primāro veselības aprūpi un konkurē SIA "Cēsu klīnika" pakalpojuma – veselības aprūpes mājās (medmāsu medicīniskā aprūpe mājās) pozīcijā.

Tāpat ir virkne nelielu privātprakšu, kas sniedz sekundārās ambulatorās veselības aprūpes pakalpojumus atsevišķās specialitātēs līdzvērtīgi SIA "Cēsu klīnika": SIA "Vidzemes vēnu centrs": – fleboloģija, traumatoloģija (ambulatorās konsultācijas), I. Zupas ārsta prakse ginekoloģijā un dzemdniecībā, A. Barka ārsta prakse traumatoloģijā, D. Vorpa ārsta prakse uroloģijā, I. Tērauda ārsta prakse otorolingoloģijā, kā arī sekundāro ambulatoro speciālistu konsultācijas SIA "Cēsu veselības centrs", kas pamatā nodarbojas ar zobārstniecības pakalpojumiem.

Taču Izvērtējumā vispārīgi norādīts, ka lielākajai daļai ārstu privātprakšu nav līgumattiecības ar NVD un tās piedāvā tikai maksas veselības aprūpes pakalpojumus. Tādējādi privātais sektors nav spējīgs nodrošināt visu nepieciešamo pakalpojumu nepieciešamajā

apjomā.

Ja SIA „Cēsu klīnika” sniegtie pakalpojumi pilnībā tiktu nodoti privātajam sektoram, Pašvaldības ieskatā, varētu iestāties kāds no sekojošiem riskiem, piemēram, kvalitātes risks, pakalpojuma sadārdzināšanās, pakalpojumu neatbilstības un nepieejamības risks u.c.

Arī biedrība “Latvijas slimnīcu biedrība”, sniedzot viedokli par pašvaldības līdzdalību kapitālsabiedrībā, norāda, ka SIA “Cēsu klīnika” ar savu saimniecisko darbību nerada negatīvu ietekmi uz privātajiem uzņēmējiem un konkurences procesu nozarē kopumā, neietekmē privātā sektora attīstību un inovācijas, veicina sadarbību un medicīnisko pakalpojumu pieejamības nodrošinājumu pietuvināti novada un tam pieguļošo teritoriju iedzīvotājiem.

Tāpat Pašvaldība Izvērtējumā ir norādījusi gatavību atkārtoti vērtēt riskus nodot pakalpojumu sniegšanu privātajam sektoram un to ietekmi uz pakalpojumu kvalitāti un pieejamību, ja kāds no privātā sektora vērsīsies Pašvaldībā ar vēlmi sniegt kādu no pakalpojumiem, kuru uz pārvērtēšanas veikšanas brīdi nodrošina SIA “Cēsu klīnika”.

Nemot vērā Pašvaldības Izvērtējumā norādīto informāciju, kā arī pašvaldības lomu efektīvā veselības aprūpes sistēmā un pakalpojumu pieejamības veicināšanā, piemēram, vienmērīga teritoriālā pārklājuma radīšanā un „vienas pieturas” principa realizēšanā, tādējādi nodrošinot konkrētās administratīvās teritorijas iedzīvotājiem pilnu veselības aprūpes ciklu, KP atzīst, ka SIA „Cēsu klīnika” darbības rezultātā tiek sniegti pakalpojumi, kas ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem. Vienlaikus, kā jau to KP ir atzinusi iepriekš, arī stratēģiski svarīgus pakalpojumus noteiktos gadījumos ir iespējams sniegt arī privātajiem tirgus dalībniekiem, līdz ar to publiskajām personām ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet arī ir nepieciešams veikt tirgus izpēti, tādējādi pamatojot iespējamās tirgus nepilnības pastāvēšanu konkrētajā pakalpojumu tirgū, proti, situāciju, kad pieprasījums pēc noteikta pakalpojuma ir lielāks nekā esošais piedāvājums.

KP ieskatā, SIA “Cēsu klīnika” rīcība, nododot laboratoriju pakalpojumus privātajam tirgus dalībniekam iepirkuma rezultātā, ir atbalstāma, kā arī ir piemērs tam, ka arī stratēģiski svarīgu darbības veidu var atsevišķos gadījumos pildīt privātais tirgus dalībnieks.

KP konstatē, ka SIA “Cēsu klīnika” atbilstoši Ministru Kabineta 20.01.2009. noteikumiem Nr. 60 “Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām” 11.6. punktam nodrošina Morgu mirušo uzglabāšanai. Taču KP pēc SIA “Cēsu klīnika” mājaslapā pieejamas informācijas ir secinājusi, ka tā, sniedzot šo pakalpojumu, piedāvā arī tādus pakalpojumus, kā nelaiķa apģērbšana, iezārkošana,² ko parasti nodrošina privātie apbedīšanas pakalpojumu sniedzēji.

KP norāda, ka arī šajā tirgus segmentā būtu nepieciešams veikt izvērtējumu, kurā tiktu izvērtēts, vai, sniedzot mirušo uzglabāšanas pakalpojumu, netiek sniegti arī tādi pakalpojumu segmenti, kas konkurē ar privātajiem apbedīšanas tirgus dalībniekiem un iespējamību atteikties no konkrēto pakalpojumu sniegšanas, t.sk. to, vai konkrēto pakalpojumu pārtraukšanas gadījumā neveidotos tirgus nepilnība, tādējādi radot negatīvu ietekmi uz konkrētā pakalpojuma pieejamību konkrētajā administratīvajā teritorijā.

Gadījumā, ja noteiktajā tirgus segmentā nav konstatējama tirgus nepilnība un privātie tirgus dalībnieki ir pilnībā spējīgi nodrošināt konkrēto pakalpojumu pieejamību, KP ieskatā, būtu nepieciešams izvērtēt pamatotību turpināt konkrēto pakalpojumu sniegšanu vai atturēties no šādu pakalpojumu sniegšanas nākotnē.

KP secina, ka SIA “Cēsu klīnika” telpas tiek iznomātas arī privātajiem tirgus dalībniekiem, piemēram, ģimenes ārstu praksēm, SIA “Vizuālā diagnostika”, aptiekai u.c.³ KP atbalsta pašvaldības iniciatīvu iznomāt SIA “Cēsu klīnika” telpas privātajiem tirgus dalībniekiem, tādējādi ne tikai pilnveidojot konkrētu medicīnas pakalpojumu pieejamību, bet arī veicinot privāto tirgus dalībnieku pastāvēšanu konkrētajā tirgū.

Tāpat KP nav iebildumu arī attiecībā uz SIA “Cēsu klīnika” darbību izglītības jomā,

² Pieejams <https://www.cesuklinika.lv/maksas-pakalpojumi-cenradis>

³ Skatīt <https://www.cesuklinika.lv/nomnieki>

nodrošinot gan rezidentu prakses iespējas, gan piedaloties pētnieciskajā un eksperimentālajā darbā.

Noslēgumā KP aicina Pašvaldību un kapitālsabiedrību regulāri veikt konkurences neitralitātes risku novērtējumu⁴, konsultējoties ar komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem (t.sk. pašiem komersantiem), tādējādi novērtējumā gūstot vispilnīgāko un visaptverošāko informāciju. KP norāda, ka minētais konkurences neitralitātes pārkāpumu risku novērtējums ir atzīstams par būtisku ekonomiskā izvērtējuma sastāvdaļu, ar kura palīdzību publiskai personai ir iespējams ne tikai identificēt iespējamus konkurences neitralitātes pārkāpumu riskus, bet arī tos novērst.

Priekšsēdētājs

J. Gaiķis

⁴ Sīkāka informācija pieejama Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijās. Pieejamas: https://ej.uz/konkurences_neitralitate